

	ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ	Број:
	ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ	10/4-127
		Датум:
		12.12.2016.

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Ванредни професор др Бисера Јевтић
2. Доцент др Зоран Станковић
3. Доцент др Марија Јовановић

2. Одлука Већа департмана за педагогију број 10/4-77 од 28. септембра 2016. године.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме
Анђела Добрица Матић
2. Година уписа на мастер академске студије
2015/2016.
3. Назив студијског програма
Мастер академске студије педагогије

III НАСЛОВ –МАСТЕР РАДА:

Улога мас медија у не (васпитању) деце основношколског узраста

IV ПРЕГЛЕД-МАСТЕР РАДА:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Структура мастер рада састоји се из теоријског приступа проблему, методолошког приступа проблему истраживања, анализе и интерпретације резултата истраживања, закључних разматрања и прилога који представљају истраживачке инструменте. Теоријски оквир истраживања чине следеће целине:

Увод.....	5
I ТЕОРИЈСКИ ДЕО	
1. Дефинисање основних појмова.....	7
1.1. Различити приступи дефинисању појма (не) васпитање.....	7
1.2. Појам и дефиниција медија.....	8
1.3. Класификација медија.....	12
2. Медијска писменост.....	15
2.1. Медијска компетентност као циљ медијског образовања.....	17
2.2. Основне области медијског образовања.....	19
3. Начин деловања медија и импликације које остављају када је у питању васпитање деце.....	23
3.1. Улога телевизије у (не) васпитању деце.....	24
3.2. Улога штампе у (не) васпитању деце.....	28
3.3. Улога Интернета и друштвених мрежа у (не) васпитању деце.....	33
4. Да ли су и медији одговорни за пораст насиља међу децом.....	37
5. Алијенација деце као последица константног деловања медија.....	40
6. Нови медији и њихова примена у васпитно-образовном процесу.....	42
6.1. Учење на даљину (е-учење).....	44
7. Компаративни преглед досадашњих истраживања о улози медија у васпитању деце.....	47
II МЕТОДОЛОШКИ ДЕО	
1. Проблем истраживања	
2. Предмет истраживања	
3. Циљ истраживања	
4. Задаци истраживања	
5. Хипотезе истраживања	
6. Варијабле истраживања	
7. Популација и узорак истраживања	
8. Методе, технике и инструменти истраживања	
9. Организација и ток истраживања	
10. Статистичка обрада података	
III АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	
1. Релијабилност скале процене	
2. Факторска анализа података истраживања	
3. Телевизија као најраспрострањенији масмедији	
4. Начин коришћења Интернета	
5. Утицај медија на појаву насиља међу децом	

6. Утицај медија на појаву алијенације и неактивности код деце

Закључак

Литература.....115

Закључак представља есенцијалну интегрисаност добијених резултата истраживања и теоријског дела рада.

Укупан број коришћених библиографских јединица у раду износи 77, од чега је коришћена у великој мери и инострана литература на енглеском и другим релевантним језицима. Рад садржи 19 табела.

Укупан број страница мастер рада, укључујући литературу и прилоге који представљају инструменте, износи 121.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА -МАСТЕР РАДА:

Комуникацијски процеси између друштвених подсистема углавном се одвијају путем медија, што се односи како на јавну тако и на приватну комуникацију.

Многи мисле да је утицај медија позитиван, јер омогућава деци да уче, да прошире своја сазнања, да развију машту и креативност. Са друге стране велики је број оних који сматрају да су медији донели више негативног него позитивног, да повећава алијенацију међу младима, смањује њихову физичку активност, чини их статичним, пружа велики број насилних и сексуалних садржаја, који охрабрују децу на деструктивно понашање и да утиче на њихов систем вредности. Истраживање усмерено је управо на штетне ефекте медија, па је проблем истраживања Улога мас медија у (не) васпитању деце основношколског узраста.

Циљ истраживања је дефинисан на три нивоа:

Теоријски: да се проучавањем релевантне, стране и домаће литературе, дође до научних сазнања и чињеница које се тичу улоге медија у васпитању, а посебно невоспитању деце основношколског узраста.

Сазнајни: да се, уз помоћ конструисане скале процене, добијају и ставови и мишљења ученика основних школа о томе какав утицај имају медији на њихово васпитање.

Апликативни: да истраживање и овај методолошки облик рада допринесе предупређењу проблема и буђењу свести о улози који медији имају у васпитању, а посебно невоспитању деце основношколског узраста.

Задаци истраживања класификовани су на следећи начин:

1. Утврдити ставове ученика о телевизији, посебно о непримереним садржајима, што има велики значај за њихово (не)воспитање.
2. Утврдити ставове ученика о Интернету, што се одражава на њихово (не)воспитање.
3. Утврдити ставове ученика о томе да гледају и опонашају насиље које се пласира путем

медија.

4. Утврдити ставове ученика који користе медије, о њиховој физичкој активности и дружењу са пријатељима.

Узорак истраживања чинило је 100 ученика основних школа из Ниша. Реч је о следећим школама: Вожд Карађорђе, Цар Константин, Учитељ Таса. Реч је о намерном узорку.

За обраду података кориштем је специјализовани програм СПСС. Од статистичких поступака:

- Факторска анализа у циљу редукције фактора везаних за улогу медија у (не)васпитању деце основношколског узраста,

- Релијабилност скале, ради процене ваљаности самог инструмента, користећи Кромбах алфа коефицијент,

- величина узорка N ,

- дескриптивна статистика (фреквенце и проценти),

- т-тест ради утврђивања разлике у одговорима ученика од 2.-4. разреда и од 5.- 8. разреда.

- Ф-тест ради утврђивања разлике у одговорима ученика у односу на њихов образовни успех (довољан, добар, врло добар, одличан).

Резултати добијени истраживањем представљени су текстуално и табеларним путем.

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Медији чине интегрални део процеса васпитања и образовања у којем деца конструишу своја знања, усвајају информације, формирају систем вредности и усвајају одређено понашање. У оквиру васпитног процеса, како у породици, тако и у школским и предшколским установама, велики део свог слободног времена деца проводе уз медије. У том смислу, сасвим оправдано, све се више говори о потреби за медијским описмењавањем деце, још код раних узраста.

Оно што је било предмет истраживања, односило се пре свега на улогу коју медији имају на васпитање, односно невоспитање деце. Знамо да је васпитање процес планског и систематског усавршавања сензомоторних, интелектуалних, емоционалних, моралних и духовних својстава и способности детета, али и одраслог, да је, као облик социјализације, усмерено на уобличавање понашања у социјално пожељном смеру. Знамо, такође, да је интенционално, увек усмерено ка достизању циљева који су у складу са интересима деце. Улогом и функцијама, а највише садржајима које пласирају, медији доводе у питање дечије вредности и убеђења, развијају сумњу у постојеће и универзалне истине, утичу на промене постојећих образаца, посебно у делу васпитања и образовања. Медији, у том смислу, могу имати позитивну улогу, онда када утичу на надоградњу личности у социјалном смислу, у смислу развоја комуникационих вештина, емпатије, алтруизма, просоцијалности. Школе су још увек централна места где треба вршити медијско образовање. Оно се налази у наставним плановима и програмима у многим европским земљама, али практична примена још увек представља проблем. Нарочито је недовољна квалификованост наставника и обезбеђивање наставног материјала, што представља основне елементе. Такође, још увек постоје нејасноће око места које медијско образовање треба да има у наставном плану и програму: да ли се треба подучавати као засебна дисциплина или га треба распоредити по целом програму. Расправља се о методологији наставе, циљевима којима се тежи и процењивању резултата. Још један проблем је

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Број:

10/4-127

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Датум:

12.12.2016

усмереност школа на штампане медије и когнитивне вештине и њихов презир према 'емоционалним' аудио-визуелним медијима. У овој улози игра и генерацијски јаз између наставника и ученика. Због примене нових информацијских и комуникацијских технологија, школе се суочавају са многим проблемима везаним за дидактику и методологију мултимедија. Претпоставља се да ће се концепт школа, као и улога наставника, морати променити, нарочито у светлу чињенице да су деца обично компјутерски писменија од својих наставника. И ученици и наставници ће се наћи у улози оних који уче, с тим што ће се улога наставника мењати од особе која зна све ка особи која има улогу тренера, водича или управника. Оно што без сумње утиче на васпитање деце, јесте примена нових медија која је успешна и дидактички оправдана у бројним случајевима, посебно када је реч о програмима за вежбање (подстицање развоја вештина и умећа). Дакле, у контексту образовања и развоју менталних, односно когнитивних функција деце. Ради јаснијег увида, табела која следи приказује елементе који приказују који значај медији имају када је реч о васпитању деце, а који када се ради о супротном процесу – невоспитању.

Нажалост, истраживање, као и многа друга, показало је више елемената који говоре у прилог томе да медији имају улогу у невоспитању деце основношколског узраста. Онда када утичу на појаву агресивности, отуђености, изолованости, фиичке и менталне неактивности, дефинитивно се контекст васпитања помера на контекст невоспитања, јер се коси са свим постулатима на којима васпитање почива.

Испитивањем метријских карактеристика нашег инструмента и то помоћу Кромбах алфа коефицијента (Кронбах Алфа износи 0.623) утврдили смо да он задовољава критеријум поузданости нашег инструмента. Кронбах алфа коефицијент показао нам је да сви ајтеми (има их 28) мере исту појаву, односно да су конзистентни. На узорку од 100 ученика (100% важећи узорак) вредност Кромбах-алфа коефицијента је близу вредности за задовољавање критеријума поузданости, јер је вредност алфе изнад 0,5, а најдуже скале, са 20 и више ајтема имају најбољу поузданост, иако то није једини показатељ валидности.

Факторском анализом главних компоненти издвојено је осам фактора које имају највећи утицај, тј. факторско оптерећење/засићење и обухватају највећи део варијабилитета података. Издвојени фактори објашњавању 71.328% укупне варијансе. Проценат објашњене варијансе је висок, јер се минимални критеријум објашњене варијансе фактора за скале процене у друштвеним наукама креће око 60%, док резултати факторске анализе показују да наш инструмент има већи проценат.

Што се тиче телевизије и односа који деца имају према овом медију, резултати нашег истраживања су показали да они често гледају ТВ као и да не стижу да уче због гледања филмова и серија. Они најчешће немају контролу родитеља у погледу гледања телевизијских садржаја. Дете је гледањем различитих телевизијских, а њему непримерених садржаја, дакле, принуђено да чује безброј псовки и погрдних речи које ће полако усвајати и применити и у свом речнику. У оној мери, у којој је дете препуштено да само гледа различите садржаје, без комуникација са околином, може се рећи да ТВ негативно утиче. Гледајући на телевизији стил живљења, облике понашања, стил облачења и начине опхођења, деца без размишљања то прихватају и oponaшају удаљавајући се од свог система вредности, своје културе и идентитета. Телевизија се и не без разлога, сматра повлашћеним породичним медијем, јер је саставни део сваког породичног амбијента и редовно

заузима средишње место у дневном боравку, па чак и честу породичну расправу око тога шта ће се, да ли и када гледати.

Када је реч о Интернету и коришћењу Интернета од стране ученика основне школе, видимо да су они нон-стоп као и то да на Фејсбуку имају пуно пријатеља, и познатих и непознатих. Интернет служи за учење је последња тврдња из табеле која се односила на однос наших испитаника према Интернету, са којом се половишно слаже 42% ученика, 30% ученика сматра ову тврдњу углавном нетачном, док се 16% ученика углавном слаже са датом тврдњом. Дакле, и овај медиј више се користи за окупирање слободног времена и времена намењеног учењу, него ли усвајању образовних садржаја. Мишљења су, врло често, подељена, али оно што је сигурно је то да деца се рађају у свету масовне комуникације и управо због тога, Интернет директно и индиректно утиче на деčја уверења, њихове ставове, друштвене норме и разне културалне вредности. Радом на рачунару и коришћењем Интернета деца на забаван и занимљив начин уче о томе како користити савремену технологију, што ће им засигурно користити при школском учењу и слободним активностима. Многа деца готово да не праве разлику између стварног и онлајн живота и поред постојања бројних друштвених сајтова намењених деци, користе и социјалне сајтове дизајниране за одрасле, као што су: You Tube, Windows Live Spaces, Facebook, Twitter и сл. Деца углавном и сајтове за одрасле користе за ћаскање, играње игара, постављање и прегледање фотографија и видео записа, постављање чланака на блогу и свог профила на мрежи. Све те информације које деца остављају о себи могу их учинити метом сајбер насиља, менталне манипулације – оних корисника Интернета који су спремни на сексуалну злоупотребу деце.

Ученици истичу да воле да гледају хорор филмове као и да играју игрице које приказују тучу и агресивност. Мисле да је гледање агресивних садржаја у медијима је итекако поучно, па га чак и опонашају. Посматрање насиља у медијима утиче, не само на то да деца уче агресивне поступке, већ чини да се свет види као опасно место. Посматрање насиља повећава вероватноћу да се насиље види као корисно средство у решавању проблема, може да произведе равнодушност према њему и уједно смањи саосећање према жртвама насиља. Иако су изложени великом броју насилних садржаја, деца су и даље осетљива на насиље и патњу других. Иако је насиље у медијима веома изражено и очигледно има ефекте на децу па она тако виде свет као несигурно и опасно место, охрабрујућа је информација да ученици нису постали равнодушни на насиље већ га и даље препознају као нешто негативно. Недостатак социјалних вештина може бити узрок агресивног понашања детета, али и фактор који ће повећати шансу да неко дете постане жртва насилничког понашања других.

Ученици примећују општеприсутан "тренд" гледања у телефон уместо комуникације "очи у очи". Деца се све мање играју на спортским игралиштима, која остају празна, а све више у играоницама или испред малих екрана код куће, што води ка њиховој неактивности, отуђењу и ослабљеном развоју социјалних веза и односа. Медији одузимају деци доста слободног времена које би она требала да користе у активној игри. Деца која развијају навике седећег начина живота, без довољно кретања и физичке активности не могу довољно развити своје антрополошке капацитете.

Иако су негативни ефекти, као што видимо бројни, нису разлог за игнорисање нових технологија и заустављање младих генерација у еволутивном развоју њихових мозгова. То што се негативни ефекти на процес васпитања стално откривају, значајно је утолико што помажу да се утврде правила коришћења компјутера. Као што се може говорити о повећању безбедности деце од различитих врста злоупотребе приликом сурфовања на Интернету, тако се може говорити и о правилном седењу приликом коришћења рачунара, о нужности прављења пауза због вида и

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/4-127

Датум:

12. 12. 2016.

правилног држања и о временском ограничењу коришћења компјутера на око један сат дневно, како би се оставило простора за физичке активности, учење, васпитање, писање, цртање, плес, глуму, дружење, јер рад на компјутеру мора да буде смислен и квалитетан и не треба да буде замена за друге активности, већ додатна активност.

Медији одузимају деци доста слободног времена које би она требала да користе у активној игри. Деца која развијају навике седећег начина живота, без довољно кретања и физичке активности не могу довољно развити своје антрополошке капацитете. Ако за такво стање, између осталог, можемо кривити и медије, онда није проблем ни у деци ни у медијским уређајима који производе оно што деца воле. Права је одговорност на онима који су, за разлику од деце, таквих опасности свесни, а то су њихови родитељи, наставници, психолози, педагози.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Мастер Рад под називом *Улога мас медија у не (васпитању) деце основношколског узраста*

у целини, како у теоријском тако и у методолошком делу, у потпуности је испунио постављени истраживачки циљ и истраживачке задатке. Анализа и интерпретација резултата истраживања који су обрађени адекватним методолошким поступцима, указују на постојеће стање у области медијског васпитања и образовања, у овом случају његовом позитивном и негативном, што се посебно актуелизује данас у процесу реформи школског система. Тумачење и анализа резултата истраживања омогућавају сагледавање актуелног стања и пружају могућност за промене у делу имплементације програма посвећеним разматрању и објашњењу везе између улоге мас медија, с једне, и процеса (не) васпитања, с друге стране који су се на пољу повезаности превенције насиља у школама других земаља показали изузетно успешним.

3. КОНАЧНА ОЦЕНА - МАСТЕР РАДА

Да ли је теза урађена у складу са образложењем наведеним у пријави теме ДА

Да ли теза садржи све битне елементе ДА

По чему је теза оригиналан допринос науци

Недостаци тезе и њихов утицај на резултат истраживања НЕМА

VI ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене тезе, комисија предлаже:

- да се мастер рад прихвати а кандидату одобри јавна одбрана ДА
- да се мастер рад враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или

- да се мастер рад враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се мастер рад одбија

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Ванредни професор др Бисера Јевтић

Доцент др Зоран Станковић

Доцент др Марија Јовановић